

ION BREZOIANU

N. VASILESCU-CAPSALI

Printre luptătorii pe care anul 1848 i-a dat țării se află și Ion Brezoianu, reprezentant de frunte al generației pașoptiste, trudnic, neobosit pentru luminarea poporului, pentru ridicarea lui pe treptele civilizației prin dezrobire, cu trudă și dreptate.

Fiu de răzeș, mehedințean, s-a născut în București în jurul anului 1817. A urmat cursurile Școlii de la Sf. Sava avînd colegi pe I.E. Florescu, Al. Orpscu și pe Filipescu, iar Petrache Poenaru le-a fost profesor de științe matematice. Cu el elevii cursului superior se duceau la țară și făceau măsurători de pămînt, ridicau planuri de hotărnicie și astfel, se documentau asupra condițiilor de viață ale țăranilor.

În anul 1837, după terminarea cursurilor a fost numit profesor la Școala Superioară din Cerneți, localitate care pe vremea aceea era reședința județului Mehedinți.

Școala superioară din Cerneți era un fel de școală normală, pregătitoare de învățători, de care se simțea mare nevoie.

Prin străduință neobosită a lui Ion Brezoianu, județul Mehedinți, în toamna anului 1839 a deschis peste 260 de școli cu un număr de 5000 de elevi.

Succes mare în acel timp de întunecare. El a cutreerat tot județul, în anul 1837—39 pentru a alege terenurile comunale unde să se clădească școli.

G. Ionescu Sion care l-a cunoscut pe Ion Brezoianu la Paris, povestește emoționat, despre aceste minunate realizări.

„Era mareț și înduioșător lucru ne spune Brezoianu la Paris în ianuarie 1889 să ne fi văzut pe elevii mei și pe mine plecînd din Cerneți cu traistele la spinare. De câte ori citesc acum prin gazete că emigranți germani, după ce ajung în porturile Americii, pleacă cu traistele la spinare spre câmpii și păduri necunoscute, de atîtea ori îmi aduc aminte de pornirile noastre din Cerneți. În vacanțele Paștilor și în vacanțele cele mari începeam măsurătorile din sat în sat. Țăranii ne primeau cu bucurie, căci vedeau pe dată că nu semănăm nici a

greci, nici a catane, nici a zupcii, ghiceau ei că bino mare va eși din munca noastră. Măsuram, băteam țaruși, le spuneam ce să facă după planul trimis de sforia și apoi plecam luându-ne frățescă ziua bună“.

Fiind bănuț că ar fi făcut parte din complotul urzit de Mitică Gh. Filipescu pentru detronarea domnitorului Alexandru Ghica a fost chemat la București și închis la Școala Sf. Sava. I-a trebuit mult până să se desvinovățească și să scape de închisoare. Nu s-a mai întors la Cerneți și Craiova, decît să-și i-a rămas bun de la foștii lui elevi și colegi.

În București nu și-a găsit nici o slujbă până ce Eliade l-a angajat la Curierul Românesc unde traducea știri din Europa pentru cititorii Curierului din Jurnalul de Frankfurt, singura gazetă admisă în țară. Îndată după căderea lui Alexandru Ghica, Ion Brezoianu a fost chemat la Eforia Școalelor și însărcinat să organizeze școala de candidați din Cîmpulung și apoi pe aceia din Ploiești, ducînd pretutîndeni sămînța cea bună, îndeplinindu-și cu tragere de inimă îndatoririle de educator al poporului. Revoluția din 1848, l-a surprins la Cîmpulung, se duce la București pentru a da capilor revoluției ajutorul său.

După înfrîngerea revoluției, îl găsim alături de Eliade la Brașov. La începutul lui 1848 se reîntoarce la Cîmpulung unde prefectul județului îl arestează fiind condamnat la cîteva luni de închisoare de comisia ruso-română, carea avea misiunea de a judeca pe revoluționari, se făcu împreună cu Dionisie, ajuns mai tîrziu Episcop al Buzăului. Sub Știrbei Vodă după ce organizează școlile din Ploiești, este numit cap de cancelarie la obștea Epitropie a orfanilor, unde nu stă mult și intră prim membru al Comisiei documentară, alături de Simion Marcovici și poetul Gh. Alexandrescu, iar mai tîrziu are colegi în aceeași comisie pe Sc. Onescu și Al. Odobescu, secretar fiind N. Filimon.

La 1850 a luat parte la actul cel mare unirii țărilor surori. Un rol deosebit de important l-a jucat Ion Brezoianu pe vremea lui Cuza Vodă, cînd a lucrat cu deosebit zel la lămurirea chestiunii secularizării mănăstirilor, închinată Comisiei documentală era formată din Ștefan Greceanu, B.A. Hașdeu și Ion Breceanu, sub președenția lui Filaret Scriban.

Ion Brezoianu a publicat atunci un studiu foarte documentat asupra chestiunii călugărilor greci în țară, intitulat Mănăstirile zise închinete și călugării greci, studiu care a fost apreciat de domnitorul Cuza și a servit ca argument împotriva patriarhului din Țarigrad.

Redăm actul prin care A.G. Golescu, ministrul cultelor și Instrucțiunii publice, îl numește pe Ion Brezoianu, în 1860, membrul Comisiei documentale.

PRINCIPATELE UNITE

Terra Românească și Moldavia

MINISTERUL CULTELOR

și INSTRUCȚIUNEI PUBLICE, Terrei Românești

Anul 1866, luna, mar. 9

Secțiunea no. 533

Domnule,

Dupe trebuința ce se simte de un memorandum istoric pentru mănăstirile din România,

Subscrisul vă otoridă cu această lucrare invitându-vă ca să mergeți atât la Ministerul Justiției cât și la Arhiva Statului, și câte documente se vor găsi în acele arhive atingătoare de mănăstiri, luând dintr'insele noțiunile cele mai principale, să redijați apoi un memorandum pentru fie-care mănăstire în parte, și să comunicați Ministeriului.

Ministru,

(ss) A. G. Golescu

Capul Secții,

D-ful Ioan Brezoianu, membru Comisii Documentale

Un alt act deosebit de interesant, este cel din 1863, semnat de Al. Orăscu, pe vremea când era Ministru al Instrucțiunii și în care se arată clar scopul Comisiei documentale, pentru strângerea materialelor istorice necesare în luptă împotriva călugărilor greci. Actul inedit este adresat lui Ion Brezoianu.

În anul 1862, 8 martie cu adresa Ministerului Justiției cu nr. 2436 a fost numit la Curtea de Apel Criminală, dăm mai jos adresa semnată de Ministrul Justiției.

Cercetător pasionat al istoriei, I. Brezoianu în afară de studiul vast și foarte judicios alcătuit Mănăstirile închinată și călugării greci, a mai publicat Reformele Românicilor și câteva înainte de moarte, volumul care cuprinde vechile instituții ale românilor, lucrări care constituie și astăzi izvoare pentru cercetători ca și el a cunoscut foarte bine frământările societății românești între 1821—1882.

Istoria era marea lui pasiune. Sion povestește când Brezoianu i-a dat lui N. Bălcescu manuscrisul din cronică lui Constantin Căpitanul pe care o avea moștenită din familie ca să fie publicată în Magazinul Istoric, a petrecut cu istoricul lui Mihai Viteazul câteva ore, felicitându-se unul pe altul pentru serviciile ce aduceau istoriei patriei.

Alături de Petrache Poenaru și Ion Maiorescu, Ion Brezeanu rămîne înscris în istoria învățămîntului românesc din secolul al XIX-lea printre primii care au așezat temelile școlilor normale și rurale.

Luptător neobosit pe terenul faptelor în perioada revoluției și a renașterii naționale, fiul răzeșului mehedintean și-a înscris numele cu demnitate în istoria patriei printre fruntașii generației sale.